

Asia: VN/13128/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin esitetyistä muutoksista?

o Olisi hyvä kehityssuunta, että työttömyysetuuteen oikeutetut henkilöt, joilla ei ole sote- ja työvoimapalvelujen yhteensovittamisen tarvetta riittäisi pelkkä työllisyyspalveluiden työllistymissuunnitelman laadinta. Tämä vähentäisi sosiaalihuollon työntekijöiden tarvetta osallistua yhteisten suunnitelmien laadintaan, silloin kun se ei olisi asiakkaan tarpeen mukaista.

o Samanaikaisesti on kuitenkin riskinä, että asiakasohjausten määrät TYM -palveluun kasvavat, koska halutaan varmistua asiakkaiden sote – palveluiden tarpeesta tai/ja mahdollisesti tiedonkulkuun helpotusta (yhteinen asiakastietojärjestelmä). Tästä asiakasohjauksien määrän kasvamisesta oli myös hallituksen esityksessä maininta; ”monialaisten työllistymissuunnitelmien määrän arvioidaan kasvavan 40 prosenttia...” Tällöin ei olisi nähtävissä selkeitä säästöjä sosiaalihuollon resursseihin.

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista työttömiin?

- Pitkään työttömänä olleilla työnhakijoilla ei ole kaikilla oikea-aikaista osallistumista kuntouttavaan työtoimintaan tai TYM -palveluun. Esimerkkinä työttömät henkilöt, joilla ei ole lähitulevaisuudessa realistisia mahdollisuuksia työllistyä tai kouluttautua heikentyneen työkykynsä vuoksi. Näiden työttömyysetuudella olevien asiakkaiden prosessit ovat pitkiä, työllistyminen/kouluttautuminen ei välttämättä tapahdu lähiaikoina ja palvelutarve painottuu sote -palveluihin.

Hallituksen esityksessä todetaan: ”Lisäksi työvoimaviranomaisesta monialaiseen palveluun ohjattavien henkilöiden profiilin painopiste saattaa muuttua lähempänä työelämää oleviin asiakkaisiin”.

Em. lakiesityksen myötä on huoli erityisen haavoittuvassa asemassa olevien työttömyysetuutta saavien henkilöiden mahdollisuuksista saada tarvitsemiaan palveluita, koska he eivät esityksen

mukaisesti enää olisi aktivointiehtoisia. Vastuu näiden henkilöiden palveluiden tarpeen tunnistamisesta painottuisi työllisyysviranomaisille, joilla ei välttämättä ole sote -alan osaamista/koulutusta. Voiko siinä tapauksessa jäädä osa työttömistä työnhakijoista eriarvoiseen asemaan palvelutarpeidensa tunnistamisessa vai siirtyykö TYM -palveluun jatkossa enemmän työnhakijoita, joiden työllistymisen prosessia ei voitaisi kuitenkaan edistää TYM -lain hengen mukaisesti.

- Osa, työttömänä olevista henkilöistä kuten esim. nuorten tilanne voi kohentua, mikäli sote- ja työvoimapalveluita yhteensovitettaisiin aikaisemmassa vaiheessa.

- Asiakkaat, joilla ei ole sote-palveluiden tarvetta, heiltä tämä vähentäisi turhaa byrokratiaa ja sosiaalihuollon läsnäoloa.

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista viranomaisten toimintaan?

- Lakiesitys voisi vähentää sosiaalipalveluiden työntekijöiden osallistumista suunnitelmien laadintaan niiden asiakkaiden osalta, joiden kohdalla ei ole tarvetta sote-palveluiden yhteensovittamiselle. Riskinä kuitenkin voi olla, että TYM -asiakasohjaukset kasvavat.

- Työllisyysviranomaisten vastuu tunnistaa pitkään työttömänä olleiden palveluntarpeita kasvaa, lisääkö tämä TYM -asiakasohjauksia?

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista?

Taloudellisia vaikutuksia on vaikea tässä vaiheessa arvioida, sillä ei ole tiedossa lisääkö tai vähentääkö tämä sote palveluiden tarvetta.

Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta.

- Onko lain valmistelussa otettu huomioon muita mahdollisesti tulevia lakimuutoksia, kuten kuntoutuksen työtoiminnan mahdollinen siirtyminen kunnille ja toimeentulotukilain muutokset.

- Huomioidaanko lakien valmisteluissa riittävästi heikommassa asemassa olevien asiakkaiden palveluiden tarve, asiakkaiden, joilla on haasteita sitoutua aktivointisuunnitelmiin tai monialaisiin työllistymissuunnitelmiin. Olisi tärkeää suunnitella lakimuutoksia asiakkaiden palvelutarpeista käsin eikä ehdottomasta yhteisten suunnitelmien laatimisen velvoitteesta. Sekä muistaa, että yhteistyötä eri viranomaisten kesken tulisi tehdä myös ilman laissa määriteltyjä suunnitelmia.

Alaraudanjoki Päivi

Lapin hyvinvointialue - Johanna Korteniemi, Perheiden ja työikäisten palveluiden vastuualuejohtaja